

# Αποκαλύπτοντας την πολιτική και ιδεολογική δύναμη της γεωγραφίας

[kathimerini.gr/culture/561620401/apokalyptontas-tin-politiki-kai-ideologiki-dynami-tis-geografias](http://kathimerini.gr/culture/561620401/apokalyptontas-tin-politiki-kai-ideologiki-dynami-tis-geografias)

Μάρω Βασιλειάδου

## ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

**«Στον χάρτη καταλήγουν όλα», λέει ο ιστορικός Γιώργος Τόλιας, επιστημονικός επιμελητής της έκθεσης «Η γένεση του ελληνικού κράτους. Χαρτογραφία και ιστορία 1770-1838» που διοργανώνει το ΜΙΕΤ.**



Εμίλ Πουγιόν Μπομπλέ, Χάρτης της γεωλογικής διαμόρφωσης και των ερειπίων της Πελοποννήσου, από τον Ατλαντα της Επιστημονικής Αποστολής του Μοριά. Παρίσι 1833. Συλλογή Γ. Κωστόπουλου.

«Στον χάρτη καταλήγουν όλα», λέει ο ιστορικός Γιώργος Τόλιας, επιστημονικός επιμελητής της έκθεσης «Η γένεση του ελληνικού κράτους. Χαρτογραφία και ιστορία 1770-1838» που διοργανώνει το ΜΙΕΤ.

Η συζήτηση εκκινεί από το πλούσιο, σπάνιο και σε κάποιες περιπτώσεις πρωτόφαντο χαρτογραφικό υλικό που θα παρουσιαστεί στο Μέγαρο Εϋνάρδου από τις 16 Δεκεμβρίου, και καταλήγει στην «πολιτική και ιδεολογική δύναμη της γεωγραφίας», όπως λέει ο ίδιος. Διευθυντής ερευνών στο Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών του ΕΙΕ, είναι ο κατεξοχήν ιστορικός της χαρτογραφίας στην Ελλάδα. Ονομάζει τους χάρτες «αναπαραστάσεις του

χώρου». «Είναι ένα οπτικό μέσο που διαθέτει αφηγηματικότητα αφού συσχετίζει τον χώρο με την εικόνα», εξηγεί. «Ακόμη κι αν δεν διαβάσει κανείς τα παραθέματα, ο χάρτης πέρα από πρακτικό εργαλείο αποτελεί ένα μνημονικό βοήθημα, και το υπόβαθρο για πλήθος πληροφοριών».

Υπό αυτό το πρίσμα η έκθεση, την οποία έχει επιμεληθεί και για την υλοποίησή της χρειάστηκε έρευνα δύο χρόνων, δίνει τη δυνατότητα στον επισκέπτη να δει με έναν άλλο τρόπο την ιστορία της χώρας, φωτίζοντας τις διαδοχικές προσπάθειες διαμόρφωσης της γεωγραφικής εικόνας της νεότερης Ελλάδας ως εθνικού κράτους.

«Η διεκδίκηση του πατρίου χώρου αποτελεί το ουσιώδες συλλογικό αίτημα του Αγώνα για την ελληνική ανεξαρτησία, το σημείο στο οποίο συγκλίνουν οι δράσεις των επαναστατημένων Ελλήνων. Όπως σε όλα τα εθνικά πατριωτικά κινήματα του ύστερου 18ου και του 19ου αιώνα, έτσι και στην ελληνική περίπτωση, η κεντρική έννοια της ελευθερίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την έννοια της πατρίδας. Στο πλαίσιο αυτό η συμβολή της γεωγραφίας και της χαρτογραφίας αποκτούσε σημαίνουσα πολιτική και ιδεολογική βαρύτητα», σχολιάζει ο κ. Τόλιας.

Στην έκθεση του ΜΙΕΤ φωτίζονται οι διαδοχικές προσπάθειες διαμόρφωσης της γεωγραφικής εικόνας της νεότερης Ελλάδας ως εθνικού κράτους.

Η έκθεση παρακολουθεί την ανάδυση της νεότερης Ελλάδας ως εθνικής πλέον πολιτικής οντότητας, όπως αυτή αποτυπώνεται σε χάρτες και γεωγραφικές περιγραφές που κυκλοφόρησαν πριν και κατά τον Αγώνα, και έως την ίδρυση του ελεύθερου ελληνικού κράτους. Διοργανώνεται από το Αρχείο Χαρτογραφίας του Ελληνικού Χώρου του ΜΙΕΤ, σε συνεργασία με το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ, τη Βιβλιοθήκη της Βουλής, την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας, το Μουσείο Μπενάκη, το Μουσείο Γεωαστροφυσικής του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, τον συλλέκτη Γιώργο Κωστόπουλο καθώς και άλλους ιδιώτες συλλέκτες. Ανάμεσα στα 170 έργα που παρουσιάζονται –χαρτογραφικές και γεωγραφικές εκδόσεις, επιτελικοί χάρτες σε πολλά φύλλα, σπάνιοι άτλαντες και επιστημονικά όργανα συναφή με τη χαρτογραφική εργασία– υπάρχουν κάποια που ξεχωρίζουν ακόμη και για τον μη ειδικό επισκέπτη. Είναι σίγουρα η «Χάρτα του Ρήγα», που έδωσε σχήμα στο όραμα του νέου κράτους και «ανακεφαλαιώνει την ιστορική εμπειρία ενός λαού μέσα στον χώρο και τον χρόνο», εξηγεί ο κ. Τόλιας. Επίσης, ο Χάρτης των συνόρων (1832-1837), που πρώτη φορά βγαίνει από την Εθνική Βιβλιοθήκη. Τυπώθηκε στην Αθήνα από τη Βασιλική λιθογραφία το 1837 και είναι ο πρώτος χάρτης – επίσημο νομικό έγγραφο στην ιστορία της χαρτογραφίας της χώρας.

Τα εκθέματα χωρίζονται σε πέντε ενότητες, που παρουσιάζουν τις αλληπάλληλες και συνεχείς ξένες αποστολές χαρτογράφησης του ελληνικού χώρου: από τις εργασίες των αξιωματικών της ρωσικής αρμάδας του Αιγαίου (1770-1775) έως τις πολλαπλές απόπειρες των γεωγράφων, χαρτογράφων και απεσταλμένων του Ναπολέοντα και τις εργασίες των μελών της γαλλικής Επιστημονικής Αποστολής του Μοριά (1829-1838).

*Διάρκεια έως τις 19/3. Μέγαρο Εϋνάρδου.*

